

КАФЕДРА УКРАЇНСЬКОЇ ТА ЗАРУБІЖНОЇ ФІЛОЛОГІЇ

ОСНОВНІ АСПЕКТИ НЕЙРОЛІНГВІСТИЧНОГО ПРОГРАМУВАННЯ В МЕЖАХ КУРСУ “УКРАЇНСЬКОЇ МОВИ ЗА ПРОФЕСІЙНИМ СПРЯМУВАННЯМ”

Доп. – викл. Яременко Л.М.

Курс “Українська мова за професійним спрямуванням” має за мету навчити майбутніх фахівців створювати професійне мовне середовище, основним прийомом ділової риторики, публічного виступу як засобу переконуючої комунікації.

Актуальними є поняття “суспільна думка”, як специфічний прояв суспільної свідомості, що виражається в оцінках (як в усній, так і писемній формі) і характеризує явне (або приховане) ставлення великих соціальних груп до актуальних проблем дійсності, що являють суспільний інтерес; “маніпуляція суспільною свідомістю”. Подібна маніпуляція стала технологією влади. До людей, свідомістю яких маніпулюють, ставляться не як до особистостей, а як до об’єктів.

Підкорення не завдяки технології, а як технологія!

Відомий американський учений Ноам Хомський у монографії “Необхідні ілюзії: контроль над свідомістю у демократичних суспільствах” пише: “Протягом 80-х років урядам Рейгана та Буша у США вдавалося провадити цілком праву соціальну та мілітаристську політику навіть за обставин, коли в суспільній думці простежувався сильний нахил у бік соціал-демократичних принципів. При опитуванні переважна більшість підтримала введення державних гарантій повної зайнятості, державне медичне обслуговування та будівництво дитячих садків, а співвідношення прихильників і супротивників військових витрат складало 3 до 1. Майже половина населення США була впевнена, що вислів “від кожного за здібностями, кожному за потребами” є

статтею Конституції США, а не гаслом з "Комуністичного маніфесту" К.Маркса."

Іміджмейкер уміло вербалізує дійсність (знаходить словесне оформлення). Вербальні (словесні) гасла стають основним компонентом будь-якої політичної реклами. Вони задовольняють два типи вимог: спираються на символи(ідеї) партії та відбивають основні проблеми, істотні на той момент для електорату. Реальне слово виступає у вигляді вершини айсберга. Коли офіційна влада Росії назвала чеченців, які чинили опір легітимній владі у республіці, "бандоформуваннями", це санкціонувало застосування зброї для вирішення конфлікту.

Слово не тільки описує ситуацію, слово може формувати саму ситуацію. Наприклад, не міністерство війни, а міністерство оборони. Або в американських ЗМІ після 15 травня 2003 р. вживався вислів "після перемоги", а не "після встановлення миру" чи "після війни". Так створюється кероване налаштування суспільної думки на позитивні емоції.

Вислів у ряді випадків виступає у ролі визначеного катализатора ситуації, який переводить цю ситуацію із неясного, неопределеного стану в чітке правило, з яким погоджується більшість населення. Як приклад, можна навести висловлювання Л.Кравчука "Маємо те, що маємо", або В.Черномірдіна – "Хотіли, як краще, а вийшло, як завжди".

Сьогодні дуже часто в передвиборній боротьбі використовуються методи нейролінгвістичного програмування. Наприклад, передвиборна кампанія Л.Кравчука. "Його перевтілення з комуніста в демократа пройшло дуже плавно, м'яко. База його іміджу і була створена на тому, що людина, котра "завідувала" комуністичною ідеологією в Україні, змогла стати першим Президентом незалежної України. Усе було спрацьовано професійно". (І.Іванченко, 2-та "Факти і коментарі", професійний іміджмейкер)

Стереотипи ефективно керують усім процесом сприйняття інформації. Процес сприйняття – це механічне пристосування ще невідомого явища під стійку загальну формулу (стереотип).

Стереотипи формуються під впливом двох факторів: несвідомої колективної переробки індивідуального соціокультурного середовища, а також, безумовно, прицільноспрямованому ідеологічному впливі за допомогою ЗМІ. Через стереотипи легко маніпулювати свідомістю людини. Наприклад, у свідомості громадян нашої країни зберігся як стереотип “філософія надії”, орієнтація на ідеальні зразки. В американців існують свої стереотипи. Людей в США виховують так, що вони не вірять у безвихідність ситуації, присутній “оптимізм до останнього”. Провідним стереотипом стає людина, орієнтована на досягнення, цілеспрямована, що розраховує на свої сили. ЗМІ привчають людей мислити стереотипами.

Серед прийомів НЛП вирізняють:

- *прийом “віддзеркалення”- позитивні характеристики (зорові, мовні, емоційні);
- *прийом “емоційного спонукання”, що складається в доведенні виборця до стану сприйняття кандидата шляхом емоційного впливу на ситуативно пропоновані виборцю риси характеру і почуття. (підлестити, заперечити, торкнутися почуття власної гідності і т.ін.);
- *прийом “накладення субмодальностей” – це введення у свою мову “чужих” мовних характеристик, що створюють сприятливе тло для спілкування, іншими словами – моделюються потрібні ситуації;
- *прийом “якоріння пікового досвіду”(постійне наголошування на позитивних моментах). У запалі позитиву послабляється критичність сприйняття;
- *прийом метафоризації- ввести виборця в ситуацію нового для нього досвіду (“Якщо я буду президентом, то...” через казку, вірш, анекдот, притчу і т.п.).

Отже, в політичній та суспільній діяльності активно застосовується маніпуляція у формі вербального впливу. Цей вплив може здійснюватися як на свідомому рівні (у вигляді метафор, підміни понять, появи нового контексту слів тощо), так і на рівні підсвідомого(сублімальний вплив). У формуванні суспільної думки активно використовуються плітки, чутки, так званий “Чорний ПіАр”. Про що свідчить використання цих технологій в суспільній і

політичній діяльності? – Про нерозбірливість у засобах? Скоріше навпаки: про інтелекту-альний, професійний підхід до справи.

УКРАЇНСЬКІ МОВОЗНАВЦІ ПРО УКРАЇНСЬКО-РОСІЙСЬКУ ДВОМОВНІСТЬ

Доп. - Василенко В.А., к. філол. н.,
доц. філії НУВС в м.Суми

Двомовність, що є першопричиною взаємодії мов і призводить до значних змін у мовній системі, для українського мовознавства була й лишається актуальною. У результаті тривалих мовних контактів українська мова зазнає безпосереднього впливу з боку інших мов, зокрема російської, польської, румунської, угорської, англійської. Питання українсько-польської, українсько-румунської, українсько-айглійської мовної взаємодії стали об'єктом дослідження мовознавців А.Вінченза, С.В.Семчинського, Л.О.Лазаренко, Ю.С.Жлуктенка, І.Одарченка, С.В.Рота та ін. Найбільш широко опрацьовані українсько-російські мовні зв'язки.

Вперше звернув увагу на необхідність наукової розробки синхронного й діахронного аспектів мовної взаємодії І.А.Бодуен де Куртене, який писав, що «внаслідок умов, що своєрідно склалися, перевага залишається, звичайно, на боці мови великоруської» [1,28].

Отже, білінгвізм колективний чи масовий зумовлений не психологічними чи лінгвістичними факторами, а соціальними умовами. Він принципово відрізняється від індивідуальної двомовності.

Проблема впливу російської мови на українську мовну систему гостро постала в 20-ті роки при створенні українського правопису. Українські мовознавці О.Курило, О.Синявський, В.Сімович, М.Гладкий, М.Сулима, І.Огієнко своїми дослідженнями самотутніх мовних явищ намагалися привернути увагу до проблеми втрати специфічних рис української мови під впливом російської.